

Juridisch up to Date

2023-0208 - Juridisch up to Date 2023-12 d.d. 22-12-2023

Rubriek: Internationaal

Productaansprakelijkheid en productveiligheid in Europa: de stand van zaken

Mede met het oog op consumentenbescherming zijn er op Europees niveau een aantal interessante ontwikkelingen aan de gang. In deze bijdrage zullen twee nieuwe ontwikkelingen in de Europese regelgeving bondig worden besproken, namelijk het voorstel voor een herziening van de richtlijn productaansprakelijkheid (85/374/EEG)¹ ('Richtlijn') en de nieuwe Verordening Productveiligheid (EU) 2023/988² ('Verordening').

Herziening Richtlijn Productaansprakelijkheid

Het Europese productaansprakelijkheidsregime gaat na nagenoeg 40 jaar flink op de schop. 'Consumentvriendelijker', dat lijkt het uitgangspunt te zijn van de voorgestelde wijzigingen in de nieuwe Richtlijn. De verruiming van het begrip product, de verlichting van het bewijslast voor de consument en de uitbreiding van de kring van aansprakelijke personen behoren tot de meest in het oog springende wijzigingen van het voorstel. Opgemerkt moet bovendien worden dat het voorstel voorziet in maximumharmonisatie, zodat lidstaten in hun nationale recht geen afwijkende regels mogen hanteren.

Een eerste wijziging ziet op de uitbreiding van het begrip 'product', met name om hiermee ook producten in het digitale tijdperk mee te nemen onder de reikwijdte van dit begrip. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan software, zoals besturingssystemen, apps en AI-systemen, maar ook aan digitale bestanden. Volgens het voorstel dient in het belang van rechtszekerheid te worden verduidelijkt dat software voor de toepassing van risicoaansprakelijkheid een product is, ongeacht de wijze van levering of gebruik, en dus ongeacht of de software op een apparaat is opgeslagen of via cloudtechnologieën toegankelijk is. Deze risicoaansprakelijkheid zou bovendien ook moeten gelden voor verlies of corruptie van (digitale) gegevens.

Een volgende wijziging betreft de uitbreiding van de kring van aansprakelijke personen in artikel 7 van de Richtlijn, zijnde 'marktdeelnemers', waarbij aansluiting is gezocht bij de Markttoezichtverordening (EU) 2019/1020³. De Europese Commissie wenst namelijk er voor te zorgen dat er altijd een in de EU gevestigde persoon aansprakelijk kan worden gesteld voor producten die (buiten de EU) worden gekocht

door consumenten. Om die reden introduceert artikel 7 van de Richtlijn een rangorde van aansprakelijke personen die risicoaansprakelijkheid dragen voor producten met gebreken. Als uitgangspunt heeft te gelden dat primair de in de EU gevestigde fabrikant voor de veroorzaakte schade aansprakelijk kan worden gesteld. Indien de fabrikant niet in de EU is gevestigd, zal de in de EU gevestigde importeur of anderszins de in de EU gevestigde gemachtigde van de fabrikant aansprakelijk kunnen worden gesteld voor de schade. Mocht er echter ook geen in de EU gevestigde importeur of gemachtigde zijn, dan wordt er voorgesteld om de in de EU gevestigde fulfilmentdienstverlener aan te wijzen als de aansprakelijke persoon. De fulfilmentdienstverlener is als nieuwe marktdeelnemer voor het eerst geïntroduceerd in de Markttoezichtverordening (EU) 2019/1020 en kan worden omschreven als een logistiek dienstverlener die met betrekking tot de producten twee van de volgende vier activiteiten uitvoert (post-, pakket en andere 'vrachtvervoersdiensten' zijn uitgezonderd): opslag, verpakking, adressering en verzending.

Tot slot geldt volgens het voorstel dat indien niet kan worden vastgesteld wie de fabrikant, importeur, gemachtigde of fulfilmentdienstverlener is, de consument de distributeur van het product aansprakelijk kan stellen, indien de consument de distributeur heeft verzocht om de identiteit van de marktdeelnemer die het product aan de distributeur heeft geleverd bekend te maken maar de distributeur niet binnen een maand na ontvangst van dit verzoek van de consument deze gegevens aan de consument heeft verstrekt. Een volgende uitbreiding ziet op het feit dat deze regeling voor de distributeur onder omstandigheden ook geldt voor online platforms.

Voorts bevat het voorstel een tweetal bepalingen die zien op de bewijspositie van de consument. Het is nog steeds de consument die de geleden schade, de gebreken van het product evenals het oorzakelijk verband daartussen dient aan te tonen. Volgens het voorstel verkeren consumenten ten opzichte van de fabrikanten echter aanzienlijk in het nadeel voor wat betreft de toegang tot en het begrijpen van informatie over hoe een product is geproduceerd en hoe het werkt. Ingevolge artikel 8 van de Richtlijn kan de consument de rechter verzoeken om de verweerder te bevelen om alle relevante bewijsmateriaal openbaar te maken. Voorts wordt er in artikel 9 van de Richtlijn bewijsvermoedens in het voordeel van de consument geïntroduceerd ten aanzien van het gebrek en het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de schade.

De daadwerkelijke inhoud van de voorgestelde Richtlijn eveneens de datum van inwerkingtreding staan nog niet vast. Wel kan worden opgemaakt dat enige kritiek is geuit op het voorstel, met name op de voorgestelde uitbreiding van de aansprakelijke personen die risicoaansprakelijkheid zouden dragen voor producten met gebreken. Ook wordt er gewezen op de kans op misbruik door marktdeelnemers die zich nu nog

in de EU bevinden, maar die met de inwerkingtreding van de Richtlijn zich buiten de EU zullen vestigen om aansprakelijkheid te ontlopen.

Nieuwe Verordening Productveiligheid

Een volgende ontwikkeling betreft de introductie van de nieuwe Verordening Productveiligheid (EU) 2023/988. Deze nieuwe Verordening zal de reeds bestaande Richtlijn Algemene Productveiligheid 2001/95/EG gaan vervangen. Er is volgens de Verordening gekozen voor het introduceren van een verordening in plaats van het aanpassen van de reeds bestaande richtlijn, aangezien hierbij duidelijke en gedetailleerde regels worden opgelegd die de lidstaten geen speelruimte laten voor een afwijkende omzetting. Ook in de Verordening worden marktdeelnemers geïntroduceerd die op grond van de Verordening specifieke verplichtingen krijgen opgelegd, waarbij geldt dat alle marktdeelnemers die een rol vervullen in de toeleverings- en distributieketen worden verplicht om passende maatregelen te nemen om te waarborgen dat zij uitsluitend producten op de markt aanbieden die veilig zijn en aan de Verordening voldoen. Hieronder valt onder meer het controleren van de verplichte documenten en informatie bij het importeren of verhandelen van producten.

Als uitgangspunt geldt wederom dat het de fabrikant is die technische documentatie dient op te stellen over de producten die zij in de handel brengen, die de noodzakelijke informatie moet bevatten om te bewijzen dat die producten veilig zijn. De technische documentatie moet gebaseerd zijn op een door de fabrikant uitgevoerde interne risicoanalyse. Voorts geldt dat ook als fabrikant moet worden beschouwd de persoon die een product onder zijn eigen naam of handelsmerk in de handel brengt.

Voorts moeten alle marktdeelnemers zelf interne conformiteitsprocedures opzetten waarmee zij de nakoming van hun verplichtingen kunnen waarborgen. Ook moeten de contactgegevens, zoals de naam, de geregistreerde handelsnaam of het geregistreerde handelsmerk en de contactgegevens, met inbegrip van het post- en elektronische adres, van de verantwoordelijke marktdeelnemer, doorgaans de fabrikant en importeur, worden vermeld op het product of op de verpakking, op het pakket of in een begeleidend document.

Tot slot worden er ook een aantal verplichtingen opgelegd aan onlinemarktplaatsen, zoals zich moeten registreren op het Safety Gate Portal en in het Safety Gate Portal informatie verstrekken over hun centrale contactpunt, een centraal contactpunt voor consumenten aanwijzen en het beschikken over een intern mechanisme voor het

afhandelen van kwesties inzake productveiligheid.

De nieuwe Verordening gaat vanaf 13 december 2024 van kracht, waarbij geldt dat producten die vanaf 13 december 2024 in de handel worden gebracht aan de Verordening dienen te voldoen, hetgeen eveneens geldt ten aanzien van de verplichtingen van marktdeelnemers.

Conclusie

Met de introductie van twee nieuwe Europese regelingen zullen marktdeelnemers straks geconfronteerd worden met (nadere) verantwoordelijkheden en verplichtingen bij het produceren, invoeren of verhandelen van producten. Zij doen er daarom verstandig aan om deze ontwikkelingen te volgen en tijdig de nodige maatregelen hiertoe te nemen.

- Noten :
1. Richtlijn van de Raad van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid-Statens inzake de aansprakelijkheid voor produkten met gebreken (85/374/EEG).
 2. Verordening (EU) 2023/988 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 inzake algemene productveiligheid, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1025/2012 van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn (EU) 2020/1828 van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van Richtlijn 2001/95/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 87/357/EEG van de Raad.
 3. Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende markttoezicht en conformiteit van producten en tot wijziging van Richtlijn 2004/42/EG en de Verordeningen (EG) nr. 765/2008 en (EU) nr. 305/2011.
 4. Ferah Taptik Salman, advocaat bij Ploum Rotterdam Law Firm

Auteur(s): Ferah Taptik Salman [4]

© Fiscaal up to Date, onderdeel van Rendement Uitgeverij BV